

ikke bliver blandet og brudt af et moderne Bind, selv om det er dekoreret med de bedste Bindsbøllske eller Tegnerske Stempler. De ønske derfor at bevare det moderne Bind for vor Tids Litteratur og foretrække følgelig at søge de bedste Motiver frem fra ældre Tid til at smykke deres vanskeligt erhvævede og højt skattede Originaludgaver.

ET BIDRAG TIL EN BIBLIOGRAFI OVER H. C. ANDERSENS SKRIFTER

H. C. ANDERSEN er som bekendt den danske Forfatter, hvis Navn har videst Klang den gamle Verden over. Hvad »Eventyrene« ikke maatte have formaaet, det har Levnedsskildringen udrettet, der underligt nok har fundet Oversættere i flere fremmede Sprog.

Paa vort store kongelige Bibliotek findes en enestaaende rig Samling H. C. Andersen-Litteratur. De aller fleste Oversættelser foruden naturligvis alle Originalerne af Digterens Værker opbevares her; ikke et eneste Skrift af Betydning savnes — hovedsagelig kun enkelte Oplag af Oversættelser, der forud ere til Stede i Originaludgave. Med en temmelig stor Grad af Nøjagtighed lader det sig derfor gøre paa dette Materiale at bygge en bibliografisk-statistisk Udsigt over Udbredelsen af H. C. Andersens Skrifter, hvad her er forsøgt.

Det vil da vise sig, at vort hjemlige Bogmarked paa dette Punkt i ingen Henseende kan hamle op med det udenlandske. Af Bibliografiens 500 Numre tilhører knap en Tredjedel de danske Originaler og nye Udgaver eller Oplag af disse, medens henimod halvfjerde Hundrede ere Oversættelser i fremmede Sprog. Vor store Sprogforsker, Professor Vilh. Thomsen, udgav i Forening med afdøde Skolebestyrer Jean Pio i Anledning af H. C. Andersens halvfjerd-sindstyveaarige Fødselsdag i 1875 »Historien om en Moder« i femten Sprog. I Sommeren 1894 blev samme Bog paa ny udgivet af vor i St. Petersborg boende Landsmand Emanuel Hansen, og Oversættelsernes Antal kunde da bringes op til to og tyve. H. C. Andersen er med andre Ord bleven oversat paa følgende forskellige Sprog: Svensk, Islandsk, Tysk, Nedertysk, Hollandsk, Engelsk, Fransk, Spansk, Italiensk, Russisk, Lille-Russisk, Polsk, Czekisk, Slovakisk, Serbisk, Finsk, Ungarsk, Nygræsk, Armenisk, Tatarisk, Hebraisk, Arabisk, Bengali og — Volapük. Den danske Digter har naaet en Udbredelse, som ellers kun bliver Verdenslitteraturens allerstørste Navne til Del.

Og dog var H. C. Andersen i Forhold til sin lange Levetid ingenlunde nogen særlig produktiv Forfatter. Antallet paa Originaler beløber sig til mellem 60 og 70, men heraf er henimod Halvdelen nærmest at regne for »Smaatryk«

(Hæfter af Eventyrene og Historierne, Kantater, Operatekster, Lejlighedsstykker o. l.). Det er da ogsaa kun henimod en halv Snes af hans Arbejder, der have fundet Oversættere. I første Række kommer naturligvis »Eventyrene«, dernæst »Billedbog uden Billeder« og endelig Romanerne (»Improvvisatoren«, »O. T.«, »Kun en Spillemand«, »De to Baronesser«, »At være eller ikke være«, »Lykke-Per«), Rejsebeskrivelserne og »Mit Livs Eventyr«. Af de dramatiske Arbejder ere kun »Mulatten« og Vaudevillespøgen »En Nat i Roskilde« blevne oversatte, den første paa Tysk, den sidste paa Svensk og Hollandsk.

Af Oversættelserne indtage de tyske den første Plads. De beslaglægge henimod 120 af Bibliografiens Numre, og omtrent Halvdelen af disse optages af Eventyrene. Man har i Nabolandet i en forbavsende Grad vidst at slaa Mønt af disse. De foreligge i alle mulige Skikkelser, i »Pragtudgaver« og »Folkeudgaver«, samlede og enkeltvis, i »Universalbiblioteker« og »Romanbiblioteker«, der stadigt oplægges paa ny. Kun en enkelt af disse Udgaver — forlagt af vor Landsmand C. B. Lorck i Leipzig — er besørget af Forfatteren selv. De øvrige have driftige Boghandlere og Litterater udnyttet efter bedste Evne. Havde H. C. Andersen faaet et endog beskedent Honorar for hvert Oplag, vilde han alene paa Oversættelserne i fremmede Sprog af Eventyrene være bleven en rig Mand. Efter dem kommer »Bilderbuch ohne Bilder«, der foreligger i hened en halv Snes forskellige Oversættelser (c. 30 Udgaver) og saaledes synes at have erhvervet sig en endnu større Popularitet blandt det læsende tyske Publikum end hos det danske.

England kan ogsaa møde med henimod hundrede Oversættelser. »Fairy tales« findes i en Mængde forskellige Udgaver, og »Picture-book without pictures« er endog for nylig bleven gjort til Skolebog og forsynet med oplysende Noter. Men i øvrigt synes man endvidere at have ladet sig H. C. Andersens lidt sentimentale og brede Romaner smage.

Herfra og til de øvrige europæiske Sprog, paa hvilke vor Digter er bleven overført, er der et betydeligt Spring. I Sverige har han saaledes ikke vundet den Indgang, man efter Forholdene kunde vente. Her foreligger kun noget over tredive Oversættelser, mest Eventyrene og Romanerne. Holland staar omtrent lige med Sverige. For Kuriositetens Skyld kan nævnes, at en hollandsk Maler, T. van Hoytema, i 1893 har udgivet en Række Illustrationer til »Het leelijke jonge eendje« (o: Den grimme Ælling), ikke upaavirkede af symbolistisk Kunst. I Frankrig har man væsentlig holdt sig til Eventyrene, der, foruden i en ældre oftere oplagt Udgave, til hvilken Litteraturhistorikeren X. Marmier har knyttet en biografisk Notits, nu i de senere Aar, udkomne enkeltvis, illustrerede, som Børnebøger hos det bekendte Boghandlerfirma Hachette. I alt findes lidt over tyve Udgaver.

I det hele synes H. C. Andersen ikke at have fundet samme Forstaaelse hos de romanske som hos de germanske Folk. Man betragter ham tydeligt kun som »Børnenes Digter«. Af den Snes Udgaver, der foreligger i den spanske Litteratur, er saaledes Størsteparten af Oversættelserne indgaaede som Led i

et »Biblioteca para niños«. I Italien findes i alt kun tvende Samlinger »Eventyr« og en Oversættelse af »Kun en Spillemand« (»Violinista«).

Hos de slaviske Folk læses H. C. Andersen mest hos Czekerne. Paa Bøhmisk findes flere ret fyldestgørende Udvalg af Eventyrene, paa Polsk ligeledes et Par Samlinger, foruden »Tytko grajik« (»Kun en Spillemand«). Paa Russisk er »Improvvisatoren« bleven oversat og to Samlinger Eventyr, foruden et 4-Binds Udvalg af »Samtlige Skrifter«, som Hr. Em. Hansen for Tiden udgiver i egen Oversættelse.

De magyarske Sprog ere kun naaede til Eventyrene. Paa Finsk findes flere enkelte Eventyr oversatte, foruden et Udvalg, besørget af den bekendte Folklorist, afdøde Professor Krohn. Ungarsk kan opvise to Samlinger Eventyr.

I de øvrige ovenfor nævnte Sprog er det hovedsagelig kun ganske enkelte Eventyr, som ere blevne oversatte. Orientalisten, den svenske Greve Landberg, har overført et Par paa Arabisk, og i Calcutta blev i Slutningen af Halvtredserne »Lille Claus og store Claus«, »Paradisets Have«, »Historien om en Moder« og »De vilde Svaner« udgivet paa Bengalsk — »printed for the vernacular literature committee of the Vidyaratna press«.

Paa Volapük endelig foreligger fra 1887 en Oversættelse med Titlen: »Megabuk nen mags. Lovepolan pa Lederer Siegfried. Leipzig«.

Julius Clausen.